

Tummakirjosiipi

Kattunvisslare
Pyrgus alveus

Uhanalaisuusluokka (IUCN): silmälläpidettävä (NT)

Luonnehdinta

Tummakirjosiipi on nopealiikkeinen ja helposti huomautta jäävä pieni tummankirjava paksupääperhonen, jonka siipiväli on 23–31 mm. Tummanruskeat siivet ovat vähäkirjauksiset ja kellertävälaikkuisissa takasiivissä ei ole juurikaan valkoisia täpliä. Tummakirjosiiven voi sekoittaa hie-man pienempään mansikkakirjosiipeen (*Pyrgus malvae*), jonka tummissa takasiivissäkin on selvärajaisia valkoisia täpliä. Mansikkakirjosiipi myös lentää selvästi aikaisemmin touko-kesäkuussa.

Elinympäristö ja levinneisyys

Tummakirjosiipi elää ahomansikkaa kasvavilla kuivilla niityillä, kedoilla ja kentillä, ratapenkereillä ja -pihoilla, harju-rinteillä ja metsänreunoilla, mutta harvemmin mansikkaa kasvavissa kalliomaastoissa. Laji lentää kesä-heinäkuun vai-heesta elokuun alkuun; paras lento osuu heinäkuun jälkipuo-liskolle, mutta silloinkin perhosia näkee yleensä yksittäin. Toukka elää ahomansikalla (*Fragaria vesca*) taitetun lehden sisällä, jossa se myös talvehtii. Tummakirjosiipeä tavataan jokseenkin harvinaisena lähinnä Lounais- ja Kaakkois-Suo-messa; näiden välialueilta Etelä- ja Keski-Suomesta laji on laajalti kadonnut.

Nykytila ja uhkatekijät

Tummakirjosiiven kanta on taantunut sopivien avoimien elinympäristöjen sulkeutumisen ja kuloalueiden vähentymi-sen myötä. Lajille sopivia metsäniittyjä uhkaa umpeenkasvu niittokulttuurin ja luonnonlaidunnuksen loppumisen sekä metsityksen myötä.

Hoitosuositukset

Tummakirjosiiven elinympäristöt tulisi pitää riittävän avoi-mina ja sen asuttamia alueita tulisi hoitaa jatkuvan kasvatuk-sen periaatteella, suosien pienaukkohakkuuta. Tummakirjo-siipi hyötyy niittyjen kunnostusraivauksista ja umpeenkas-vun torjumisesta sekä säännöllisestä niitosta. Huomioitavaa on myös, että lajin toukat elävät ahomansikalla, joka sekin hyötyy säännöllisestä niittämisestä. Tummakirjosiipeä esiin-tyy puustoisilla perinneympäristöillä, joiden vapaaehtoiseen suojeluun ja luonnonhoitotoimiin on mahdollista hakea ra-hoitusta METSO-ohjelman kautta.

Lähteet

- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ym-päristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Silvonen, K., Top-Jensen, M. & Fibiger, M. 2014. Suomen päivä- ja yöper-hoset – maastokäsikirja (A field guide to the butterflies and moths of Finland), Oestermarie, 822 s.
- Suomen Lajitietokeskus, Tummakirjosiipi. Saatavilla: <https://laji.fi/taxon/MX.60736> Viitattu 5.10.2022.
- Vainio, M., Kekäläinen, H., Alanen, A. ja Pykälä, J. 2001. Suomen perinne-biotoot. Perinnemaisemaprojektin valtakunnallinen loppuraportti. Suomen ympäristö 527. Helsinki. 163 s.

Kuvat: Pekka Malinen, CC-BY-SA-4.0, [Laji.fi](https://laji.fi)